

Västanbladet

GöteborgsRegionens Släktforskare

Årg 26

2009

Nr 1

Doktor Carlanders Göteborg. Sidan 8

Innehåll nr 1 - 2009

Vi möts	sid. 3
Grannföreningar	4
Kurser	5
<i>Per Clemensson</i>	
Tack Rolf	6
Doktor Carlanders Göteborg	8
Att släktforska i Göteborg del 8	21
Läsövning	26
<i>Bokanmälan</i>	
Sveriges industrialisering och släkten Keiller	29
Göteborgs Ekonomiska Historia	30
<i>Gudrun Nyberg</i>	
Bränder	9
Avlidna medlemmar	16
<i>Pär-Olov Odmer</i>	
Skatter och gamla uttryck	17
<i>Sonja Rindby</i>	
Namn åt de döda	25
Beställningar	28
<i>Joel Holger</i>	
Landet runt	32
Nya Medlemmar	35
Begravda i Sverige	36
Forska med GRS datorer	36

Nästa nummer av Västanbladet utkommer i april 2009..

Manusstopp den 10 mars.

ISSN - 1102 - 4453

Västanbladets första sida:

Målning av G.W. Weinberg, Lilla Torget i Göteborg omkr. år 1800. Beskuren. I privat ägo. Foto av Gudrun Nyberg.

GöteborgsRegionens Släktforskare

MEMLEMSFÖRENING I SVERIGES SLÄKTFORSKARFÖRBUND

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg
Tel. 031 - 13 12 26 (tisd. och torsd. 10-14)

Styrelse 2 0 0 9

Ordf. Per Clemensson, 031 - 20 65 63
S. Vägen 79, 412 54 GÖTEBORG
per@clemensson.net

V. ordf. Lars Olof Löf, 070-5602840
Erik Dahlbergsg. 4, 41126 GÖTEBORG
larsolof.loof@kultur.goteborg.se

Sekr. Joel Holger, 031 - 40 85 20,
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
karin.joel.holger@telia.com

Kassör Ewert Arwidsson, 031 - 15 84 15
Eva Rodhes g. 10, 411 11 GÖTEBORG
trewetrans@telia.com

Klubbm. Karin Holger, 031 - 40 85 20
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
karin.joel.holger@telia.com

Övriga Georg Andersson, 031 - 26 27 11
Stora Skogsvägen 17, 433 70 Sävedalen
groeg@glocalnet.net

Jan Forslund, 0300 -146 54, Nils Ebbes-
gårdsgatan 36, 434 36 KUNGSBACKA
janforslund@spray.se

Per Liljeström, 0302 - 131 91
Vänskapen 3 e, 443 34 LERUM
per-lilje@swipnet.se

Suppl. Anita Fyhr, 031-237337, Virvel-
vindsgatan 6, 417 02 GÖTEBORG
anita.fyhr@comhem.se

Sonja Rindby, 031 - 25 99 51, Munke-
bäcksgatan 23 E, 416 53 GÖTEBORG
sonja.rindby@telia.com

Västanbladet

Redaktionskommitté:

Per Clemensson, Joel Holger och Per Liljeström.
Västanbladet ingår i medlemsavgiften 150.- kr/år
(familjemedlem 50.- kr)
och utkommer årligen med fyra nummer.

VÅREN 2009

Måndag den 16 febr. kl. 18.30

OBS! Lokal: Landsarkivet i Göteborg, Geijersgatan 1

**1.e arkivarie Ulf Andersson visar och berättar om
Landsarkivets databaser och digitala källor.**

- ANMÄLAN senast torsdagen innan - Ingen avgift -

Måndag den 9 mars kl. 18.30 Ordinarie ÅRSMÖTE

GRS föreningslokal Erik Dahlbergsgatan 36 B

Sedvanliga ärenden enl. stadgarna. Kompletterande val till styrelsen.

Efter förhandlingarna:

DIS-Väst presenterar sina DIS-program. Tillfälle att ställa frågor !

- Kaffeservering - ANMÄLAN senast torsdagen innan - Avgift 50.- kr -

Lördag den 21 mars kl. 09.00-15.00. Vi möts på Geijersgatan 1.

Släktforskningens dag på Landsarkivet i Göteborg

Ett samarbete mellan Landsarkivet i Göteborg, Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Göteborg, DIS-Väst, Föreningen Släktdata, GöteborgsRegionens Släktforskare, Genline, Arkiv Digital samt Göteborgs Stadsbibliotek.

- Utställningar, föredrag - Ingen entréavgift - Öppet för alla intresserade -

**Detaljerat program med tider etc. meddelas på
föreningarnas hemsidor.**

Forts. nästa sida

Tisdag den 5 maj kl. 18.30. Föredrag i Stadsbibliotekets hörsal

F.d. 1.e arkivarie vid Riksarkivet, docent, vårdare av Bernadotteska arkivet

Ingemar Carlsson berättar om

Vad finns det i kungens familjearkiv ?

Avgift, som meddelas i Västanbladet nr 2-2009. Ingen anmälan.

Lördag den 16 maj. Boka dagen !

VÅRENS UTFÄRD till Bullarensjöarna o. Naverstad

En heldags bussutfärd som går norrut under sakkunnig ledning. Detaljerat program och kostnad meddelas i Västanbladet nr 2-2009.

A N M Ä L A N i så god tid som möjligt till Karin Holger tel. 031 - 40 85 20.

Entrén till samlingslokalen på Erik Dahlbergsgatan sker genom

G R S egen lokal, vilken måste låsas under själva föreningsmötena.

Kom således i god tid.

Vi har öppet 1 timma före mötet ! Samlingslokalen rymmer 40 pers.

Mycket välkomna !

➤ Event. återbud måste anmälas ➤

Från grannföreningarna i regionen

DIS-Väst Årsmöte Lördag 14 mars. ABF:s lokal i Kungsbacka, Verkstadsgatan 14. Detaljprogram meddelas på hemsidan www.dis-vast.o.se

Borås Släktforskare. Årsmöte Onsdag 25 febr. kl. 18.30 på DHR, Ribbinggården, Ribbingsgatan 32, Borås. Föredrag av Lars Erik Englund om *Järnhanteringen i våra bygder i historisk tid.* Hemsida: www.borasslaktforskare.se

Västgöta Genealogiska Förening. Årsmöte Lördag den 14 mars. Hemsida: www.genealogi.se/vastergotland/

Hallands släktforskarförening. Årsmöte Lördag 28 mars kl. 13.30. Kyrkans hus, Holgersgatan, Falkenberg. Hemsida: www.genealogi.se/halland/
Föredrag av Jens Lerborn om *Nya perspektiv på Hallands övergång från Danmark till Sverige under 1600-talet.* - Kaffeserv. Ingen föränmälan.

Släktdata. Årsmöte Lördag 28 mars. Hemsida: www.slaktdata.org

GRS styrelse 2009

Stående fr vänster: Ewert Arwidsson, LarsOlöf Lööf, Jan Forslund,
Anita Fyhr, Per Liljeström och Joel Holger

Sittande fr vänster: Sonja Rindby, Georg Andersson, Per Clemensson
och Karin Holger

SLÄKTFORSKNING

Vill du lära känna dina förfäder ?

Vill du ha en lärorik och spännande hobby ?

Tag i så fall kontakt med

GÖTEBORGSREGIONENS SLÄKTFORSKARE

tel. 031-206563, 0705-206564 med telesvar

Kursprogram 2009:

- Börja släktforska.	För nybörjare	1 X 3 timmar
- Släktforska steg för steg.	För nybörjare	7 X 3 timmar
- Släktforska vidare.	För fortsättare	5 X 3 timmar
- Emigrantforska.	För intresserade	5 X 3 timmar
- Handskriftsläsning.	För alla	5 X 3 timmar

Kurser anpassas efter önskemål. Lokal: Erik Dahlbergsgatan 36 B.

Högst 10 deltagare per kurs. Kurslitteratur och -material ingår.

Tid: dag- eller kvällstid enl. överenskommelse

Pris 100:- kr per gång. För icke medlem tillkommer årsavgiften i GRS 150.- kr.

Huvudlärare: Föreningens ordförande Per Clemensson,

författare till kursböckerna Släktforska steg för steg, Släktforska vidare,

Emigrantforska steg för steg, Hembygdsforska, 41 Handskrifter (CD).

Anmäl ditt intresse per telefon och boka kurs enligt ovan.

Tack Rolf

Vår ordförande under åren 2000-2004, vår hedersledamot och vice ordförande Rolf Ekelund har hastigt avlidit den 5 dec. 2008, 82 år gammal. Rolf sörjes närmast av sina syskon med familjer, av Barbro med familj, av övrig släkt och många vänner inom idrotten, musiken och släktforskningen.

Rolf Ekelund var född den 27 juni 1926 på Björkertorp i Surteby-Kattunga församling och blev hela sin livstid sin hembygd trogen. Efter utbildning till ingenjör arbetade han vid en rad företag i VästSverige, bl a SAAB, Akers styckebruk, Suchard i Alingsås. Under 1970- och 1980-talen var han delägare av musikaffären Guitarren vid Skanstorget i Göteborg, där han fick glädje av sin musikalitet och sin fingerfärdighet (vid reparationer av instrumenten). Musikintresset gav han uttryck för inom Visans vänner och hela hans hem på Kullavik var fyllt av finsnickerier av hans hand. Han var generös med att förse sina vänner med sina produkter. Även inom idrotten hade Rolf goda vänner och han hade i yngre dagar praktiskt utövat idrotter som tiokamp och stavhopp.

Redan under mitten av 1960-talet mötte jag honom i lansarkivets forskarsal ivrigt sysselsatt med att lösa släktforskningsgåtor och under kommande årtienden kom vi att samarbeta i en rad projekt. Tillsammans anordnade vi, han som representant för Västra Sveriges Genealogiska Förening och jag som representant för Landsarkivet, tillsammans med Historiska Museet, Genealogisk Ungdom och Kursverksamheten, en släktforskningsutställning på Göteborgs Historiska Museum i Ostindiska huset i samband med Genealogiska Föreningens 50-årsjubileum 1983-1984. Som kommissarie för utställningen utarbetade Rolf en gedigen katalog "Släktforskning en hobby för alla". Rolf visade sig vara en samlande kraft och utställningen lever kvar ännu i mångas minne.

Ännu ett projekt som vi delvis drev tillsammans var dataregistreringen av Marks häradsrätts domböcker. Projektet hade initierats av Lennart Andersson Palm vid Göteborgs Universitets historiska institution och det resulterade så småningom genom insatser av släktforskare i Mark och personal vid Landsarkivet i en person-, ort- och sakregistrering av domböckerna 1601-1750 för Rolfs födelsehärad Mark. Detta arbete slutfördes under 1990-talet och utgör det första mer omfattande registreringsarbete som utfördes på dator vid Landsarkivet.

Rolf nedlade hela sin själ i kontroll av arbetet och förde det med energi till sitt slut. Motivet till arbetsinsatsen var att genom registrering av domböckerna skulle man kunna ersätta de födelse-, vigsel- och dödböcker samt husförhörslängder för pastoratet som förstörts genom prästgårdens brand 1857. Rolf hade tidigare tillsammans med släktforskarvänner inom Marks härad gått igenom bouppteckningar, mantalslängder mm arkivmaterial och på så sätt åstadkommit en rad kompletterande personlängder som ersättning för de förlorade kyrkböckerna. Längderna kom under benämningen Folk och gårdar att omfatta tiden 1664-1839 och en renskrift av Älvsborgs lösens längder för 1571. En särskild längd utarbetades om Textilhandlarsläkter i Marks härad 1600-1900. Samtligt material finns tillgängligt i landsarkivets forskarexpedition.

Sina släktforskningar har Rolf delvis utgivit i tryck som t ex.

- Släkten Ekelund. 1999

- Linblomman. En historisk-genealogisk berättelse med verklighetsbakgrund. Om en vävarsläkt i Marks härad i Västergötland under 500 år. 2005

- Surteby kyrka. 1981.

Dessutom har Rolf utarbetat en rad antavlor för släkten Ekelund i Kinna. Antavlorna är mycket välgjorda för hand.

Rolf Ekelund var en generös och leende person, gav alltid från sig en positiv känsla, ville alla väl, ställde alltid upp. En av de sista gångerna som jag i slutet av november bad honom om hjälp med en representation för föreningen genom att berätta om sin släktforskning på ett församlingsmöte ordnade han omgående tid för att kunna rycka in. En bättre vice ordförande kunde man inte önska sig. Vi är många som inom rörelsen kommer att sakna och sörja Rolf

Per Clemensson

Den som vill hedra Rolfs minne

tänk på GöteborgsRegionens Släktforskare PlusGiro 24 23 85 - 3.

*Pengarna avsätts till en fond i Rolfs namn för främjande av släktforskning,
t.ex. anordnande av offentliga föreläsningar i aktuellt ämne.*

Kassören tackar

alla som betalat medlemsavgiften 2009 vid årsskiftet.

- Men några få medlemmar har ännu inte hört av sig ! -

Välkommen med årsavgiften snarast ! PlusGiro 24 23 85 - 3

**Västanbladet nr 2-2009 kommer inte att sändas till dem som ej
förnyat medlemskapet.**

Bokanmälan

Under hösten föreläste professorn och f d läkaren vid Sahlgrenska sjukhuset Gudrun Nyberg hos oss om sin bok

Doktor Carlanders Göteborg

FOLKLIV, SJUKDOM OCH DÖD 1793-1814

Dels var föreläsningen och dels var ämnet fascinerande. Efter att nu ha läst boken har jag fascinerats än mer. Boken bygger på professorn Christofer Carlanders läkarjournaler, som omfattar 2.210 sidor i folioformat, förvarade i Läkarsällskapets arkiv i Riksarkivet. Christofer Carlander (1759-1848) var född västgöte och släkt med donatorerna Axel och Christopher Carlander i Göteborg, och han studerade till läkare i Uppsala och vidareutbildades i Stockholm. Han kom sedan att arbeta i Göteborg som stadsläkare och familjeläkare under åren 1793-1814.

För författaren framstår han efter genomläsning av flera tusen journaler som en hårt arbetande osjälvisk människovän och samtidigt som en skarpögd genomskådande observatör, med kärv humor och ett rikt språk. Carlander förblev ogift och benämndes i Göteborg som "döddoktorn". Efter 1814 återvände han till Stockholm där han fortsatte sin verksamhet som läkare. Hans journaler är noggrant förda och omfattar alla samhällsklasser.

Nyberg har tagit journalerna till utgångspunkt för en allomfattande skildring och analys av samället Göteborg med kapitelrubriker sådana som t ex Bränder, Bostäder, Sill och skärgård, Kläder och textil, Barnafödande, Kyrkan, Judar, Äktenskap, Fosterbarn, Alkohol, Krig och politik. Boken är vackert illustrerad i färg med mängder av spännande bilder. Dessutom har rader av patienter identifierats och Nyberg har lagt ner ett oerhört arbete med att skaffa

fram porträtt. Läsaren kan också tillgodogöra sig en lista över bildkällor.

Jag är djupt imponerad av forskningsarbetet och de intressanta slutsatserna av journalmaterialet. Nästa del av bearbetningen av journalerna lär vara under utgivning och kommer då i första hand handla om hälso-tillståndet och läkaringreppen bland Göteborgs befolkning. Man kan då önska sig ett personregister till de bägge delarna.

Vid föredraget lovade författaren frikostigt att stå till förfogande för frågor om i boken nämnda personer. Jag undrar om författaren är medveten om vad hon egentligen åtagit sig då hon kastar ut ett sådant fläskben till släktforskare. Till yttermera visso har Gudrun Nyberg avrundat skildringen med en cd fylld med tidens kyrko-, salong- och teatermusik. Som exempel på bokens innehåll har författaren givit oss tillstånd att publicera ett självvalt avsnitt om **Bränder**.

Tack till Gudrun Nyberg för författariet och för lånet av utdrag.

Per Clemensson

Bränder

av Gudrun Nyberg

Till en början är de flesta husen i Göteborg byggda i trä, men under Carlanders tid i staden ödeläggs stadsdel efter stadsdel av en rad eldsvådor, och vid återuppbyggnaden ersätts de av "stenhus", byggda av tegel. Så ändrar staden karaktär.

1792

Bränderna är omvälvande händelser i invånarnas liv och nämns i många journaler, till en början med angivande av nummer. Med första branden menar man eldsvådan 1792. Guldsmedsgesällen Wetterstens hustru har känt värk och tomhet under bröstet i fyra år, "sen första branden, då hon var i barnsäng".

En svår olycka kan vara ett stöd för minnet på det sättet, men man tänker sig också att brand kan orsaka sjukdom. Pigan Anna Hermansdotter har knappt haft mens sen första branden, då hon blev starkt förkyld, pigan Cajsa Lossberg är sex år senare "nästan svagsint efter branden 92" och brandvakten Söderbergs svärmor har i mars 1794 haft lungsot länge, värst sen första branden. Efter andra branden, i mars 1793, har sadelmakare Borgs fru aldrig varit frisk

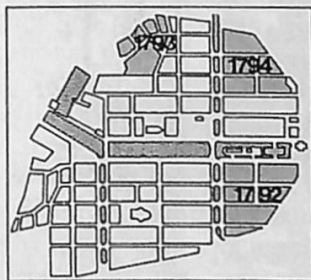
och skepparkapten Jöns Nilsson Hulthns hustru, som föder sitt första barn på senhösten det året, berättar att hon bilvit mycket förskräckt vid eldsvådan på berget och sedan varit sjuk under hela grossessen.

1802

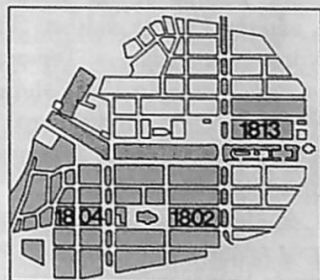
Den största branden under Carlanders tid i staden inträffar den 20 december 1802 och skulle kallas den fjärde om man fortfarande räknade. Den skildrar han själv i "dagboken" eller "sjuktabelen", en löpande förteckning över patienterna dag för dag: "d. 20. Stora Eldsvådan började klockan 2 före middagen i huset nummer 71 på Kyrkgatan och slutade klockan 10 eftermiddagen med sista huset vid Västra Hamnen och Reparebanan; sedan hela kvarteret emellan Östra och Västra Hamnarne, samt Stora Hamnen och Vallen i all maklighet nedbrunnit". På kartorna nedan över Göteborg är det nedbrunna kvarteret tecknade mörka.

Det är flera familjer som bor på adressen Kyrkogatan 71, politiebetjänten Norboms och skräddaren Bergströms till exempel, men även buntmakare Lange

*Stora stadsbränder
under Carlanders tid
i Göteborg.*

1792 110 hus i 3 kv.
1793 65 hus i 5 kv.
1794 87 hus i 4 kv.

1802 180 hus i 2 kv.
1804 218 hus i 1 kv.
1813 100 hus i 4 kv.

Antikvariat *Genealogica*

Köper & Säljer

böcker för släktforskare & personhistoriker

Beställ katalog

E-post: katalog@genealogica.com

Telefon: 070 - 666 02 20

eller ta en titt online

www.genealogica.com

tycks vara inblandad. "Gräl till följd av branden Dec. 20" står det i Carlanders journal i oktober året efter, och han är nedslagen. Gräl betyder problem, och i det här fallet är de nog av ekonomisk natur.

Sjuktabellen har en kolumn för vädernoteringar och där har Carlander fört in tecken som visar att det är lite mulet på morgonen den 20, mycket klar och molnfri himmel mitt på dagen, dimma (brandrök?) på eftermiddagen, vinden OSO-lig, med styrkan 2 på skala 1-4. Temperaturen uppges vara 2, troligen +2 Celsius och barometern visar 55-58 (andra dagar i december 24-99). Vattenståndet i kanalerna är det samma som i Göta älv.

Bara tre patienter söker Carlander i direkt anslutning till branden och ingen av dem är brännskadad. Man har i allmänhet hunnit undan. Fru Sven Borgmans sjuk-

domsfall är hennes enda för året och skrivs mycket kortfattat: "802 Dec.20. Eldsvåda - VS-21. går nog an!" Hon är alltså upprörd och behöver åderlåtas; VS står för venesectio. Upprörd är också fru Aron Ullman "med nöd bärgad undan elden". Hon är gravid i tredje månaden och blöder kraftigt från underlivet, men ska genomgå åderlätning ändå, ja med desto större anledning, för man vill avleda blödningen. Den bromsas dessutom med andra medel och har nästan stannat på eftermiddagen, men fru Ullman har ryggvärk och skall hålla sig stilla "hos Broms", dit man alltså tagit sin tillflykt, och där hon återhämtar sig utan att få missfall. Handelsmannen E.A. Broms, vars hustru är född Ekman, bor i det s.k. Wengrenska huset vid Stora torget. Familjen är inte släkt med Ullmans, men tydligen vänner. Kanske är det med anledning av villervallan vid den här branden som Aron Ullman låter brännmärka sina möbler med namn.

Den tredje patienten kallas för "Hovkamrer Vaken". Det är apotekaren som avses, hovkamrer J.F.von Aken, som förlorar sitt apotek i branden. Carlander har inga höga tankar om honom och det är väl därför han förvränger namnet. Det skrivs ingen journaltext om von Aken, men han är förstås också upprörd.

Doktorn rör sig ute bland folket medan det brinner, på väg mellan sina aktuella patienter. Bl.a. ser han till fru Ekman, född Wengren, som i ett par veckor har lidit av plågsamma bukbesvär. Hon är nu "brav (*bra, duktig*) nog i allmän nöd" och tio dagar senare rustar hon med flytning. En annan aktuell patient är timmermansänkan Cathrina Hamnström som dagen före branden undersökts i bostaden på Vallgatan 2 för feber med stygn, men den

*Stora Hamnen och Lilla torget vid 1700-talets slut.
Oljemålning av Gustaf Wilhelm Weinberg.*

20 inte påträffas där utan är "ryckt undan elden ut på Stampen med sin än uslare dotter".

Andra patienter stöter Carlander på mera av en händelse. Mitt i eldhavet, på Korsgatan, har makarna Roos sin bostad och mannen, tenngjutaren Sven B. Roos, sin verkstad. "Släpade henne undan till mig", skriver doktorn om den åldrade Mor Roos. Makarna förlorar därmed all sin egendom, det skriver mannen senare i sin självbiografi, och dessutom ödeläggs det andliga hemmet i Brödräfsamlingens hus. Fru Warburg, född Henriques, är i fjärde månaden med sitt sjunde barn och har nyligen skotts för feber, hosta och snuva. Hon är "brav i elden", fastän både hennes hem och synagogan förtärs av lågorna. Maken har fallit och skadat ryggen i

hamnen tre dagar tidigare men sägs nu vara "brav av eldsvåda". Bedömningen visar sig vara förhastad, men han är antagligen så engagerad i räddningsarbetet att han inte hinner känna efter. Brav av eldsvåda är också fru Douglas, född Malmstedt, och hon hämtar sig mera definitivt från dålig mage med sura uppstötningar. Det är bara den unga fru Bauk som är helt förskonad från uppståndelsen. Dagen innan har hon fött sitt tredje barn - dottern Wilhelmina - och nu konstaterar Carlander under pågående brand att hon "vet ej av eldsvådan, tack vare sömn och dövhet!" Hon är lomhörd sedan barndomen. För systemen, fru C.H. Carlsson, född Dahlgren, är det värre. Dagen efter branden skriver Carlander att hon "måste gå ur staden i går för elden; usel i dag".

Under de närmaste dagarna kontaktar honom många personer, som är i behov av medicinsk hjälp till följd av branden. Några har skadats i tumultet. Målargesällen Fredrik Holmgren har "strävat i Elden över förmågan", och lider på julafton av värk under bröstet och nästan feber. Samma dag söker pigan Martha Berg (70 år), som arbetar på Salen, herrhnutarnas samlingslokal på Kungsgatan 16, för värk i vänstra axeln och armen sen den 20 vid flykt ur elden. Hon får värkstillande lokalbehandling och lugnande droppar. Antagligen har hon burit något med sig i flykten. Det har också betjänten Carl Lidberg, som kommer i maj följande år med beskedet att han "förlyste sig Dec 20 till ryggvärk; som efter en tid förgick; nu åter så".

Många människor är framför allt oroliga eller sömnlösa, som fruarna Gottleben och Dahl. Även människor som inte drabbas personligen har bivit uppskrämda. Ingen har ju kunnat veta var elden skulle hejdas. Långt från den, österut på Sillegatan bor den annars lugna hökarmadam Fris (59 år), som tre veckor efteråt lider av "hysteri efter Dec.20, i synnerhet aftnarna". En så stabil karl som stadskvartermästaren Lars Göök - senare borgmästare - lider i januari av hosta och klämning under bröstet "efter Dec.20".

Datum 20 december dyker på det sättet upp i olika patienters journaler utan närmare anmärkning från Carlander, som ju vet vad som hände då. "Svag länge, i synnerhet sen d.20", står det om segelsömmarmadam Engman den 29. Mamsell Cajsa Westerling har den 23 mars 1803 varit "sjuk sen Dec.20. och ändå Fästmö!" Så sent som på sommaren 1804 nämns datum för den här branden när arbetskarlen Sandahls hustru Cathrina söker med syfilis: "Salfluss i an-

siktet sen branden 802 Dec.20".

Ett stort antal personer blir hemlösa genom eldsvådan och måste liksom fru Ullman och Mor Roos finna en ny bostad, mer eller mindre provisorisk. Sadelmakare Uskelin hittar först inte alls tak över huvudet, utan söker på annandagen med diarré, "legat på vallen, stackare, utur elden den 20". Han har förlorat sin bostad vid södra sidan av Vallgatan. Flera år senare kommer han att bo och verka i ett nytt stort och fint stenhus där, tillsammans med bland andra målarmästaren Johan Liljedal och vagnmakarna Ekström och Landgren.

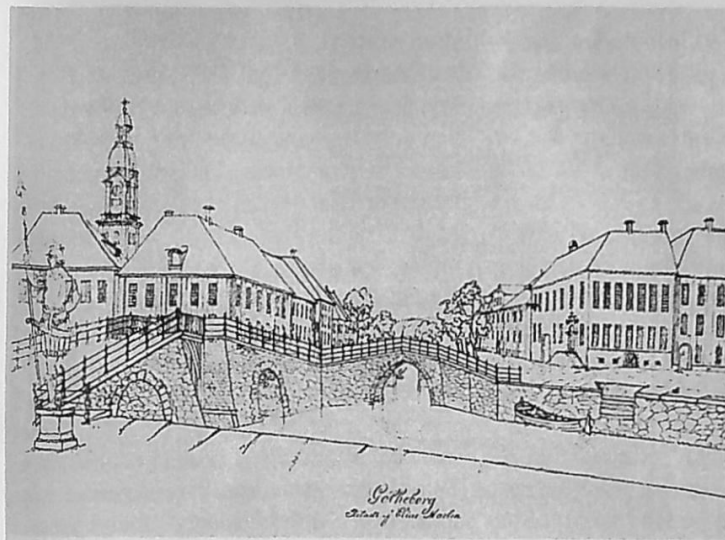
Fru Lund, född Björnberg, som bor centralt på Kungsgatan och drabbas av "Eldsnöden", blöder men "måste skäpta med sin flyttning, stackare!" och har på annandagen "rest åt skärgården". Någon i familjen har husrum där, kanske Niclas Björnberg, för efter några månader är handlaren A. Lund bosatt i Björnbergs hamn i Masthugget.

Många hemlösa flyttar på så sätt till släktingar eller ut på landet. Den gamle gördelmakaren Wessman - mässingsarbetare - flyttar ut till Masthuggets apotek vid nyår, med sin andtäppa som är "stygg av branden" och änkefru Aurell, född Wallerius, är i mars 1803 "på Wittkärr sen Dec.20". Den knappt tvååriga Johanna Charlotta Heeggh är dagen efter branden "skickad åt landet". Att det rör sig om moderns föräldrahem, familjen Svalins Tjoleholm (genomgående stavat med e där man nu skriver ö), framgår av den fyraåriga systemens journal. Sara Maja är "på Tjole sen eldsvådan" och stannar under resten av vintern. Barnen Heeggh passas där av Brita Andersson, som varit amma till Carl (nu 6 år) och blivit kvar i familjen. I slutet av januari står det att hon har varit på Tjole

Stora Hamnen.

Vy söderut mot
Västra Hamnen.
Kämpebron syns
till vänster.

Pennteckning av
Elias Martin
(1739-1818).
Uppsala Universi-
tetsbibliotek.

med barnen sen 21 december.

Vilken prövning denna brand är för befolkningen framgår också av att man på olika sätt hedrar dem som utmärker sig under arbetet med släckningen. Journalen över pigan Brita Liljendahl på våren 1804 inleds med presentationen: "Belönt för raskhet vid branden 802.Dec.20".

1804

Nästa storbrand inträffar den 1 november 1804. Den har ett mer dramatiskt förlopp och skapar utbredd och långvarig förskräckelse. Just detta ord, förskräckelse, används om många patienter. "Förskräckelse och förlust", står det i fru Gustav Nordbloms journal branddagen, och hon får lugnande droppar. Bagaren Engelblom lider av förskräckelse, saknad och svindel medan kollegan Petrus Björkfelt darrar av förskräckelse. Flera andra darrar.

Det håller också i sig. Tre dagar efter branden lider änkefru Hasselroth av förskräckelse och darning, efter nio dagar

är mamsell Maja Lisa Neuman darrande i hela kroppen och nästan två veckor har gått när herr Bendix Henriques är "matt och skral av förskräckelse". Vid branden i december 1802 sökte mamsell Neuman först efter fem dagar med stygn, "förmodligen av oro och besvär vid elden", och herr Henriques efter tre dagar för något helt annat, fastän han förlorat både hemmet och synagogan.

Den nya branden har varit en mycket svårare upplevelse. Fortfarande efter två månader är fru Sahlsteen ofta hysterisk efter branden med oro och handelsmannen Aron Ullman så hysterisk att han inte kan sova. Vad har de egentligen varit med om? Många har varit nära att omkomma. Den slagrorde skomakaren Engquist, 76 år, blir släpad ur elden till Masthugget och mamsell Neuman blir släpad undan elden av Carlander själv. "Ur elden" kommer också fru P.G.Geijer, Beata Sofia, men hon är "rask nog". En lite tuff dam kanske, dotter till direktören i ostindiska kompaniet Samuel Schütz. Elden tycks

ha stängt av flyktvägen inåt staden, för det är fler än Engquist som beger sig västerut genom Carlssporten till Masthugget. "Flyktat till Vauxhallen!", står det om bagarfru Magnus Hultman, som alltså tar in på värdshuset.

Mindre bränder inträffar då och då under åren, nog så upprörande för dem som drabbas. Man använder öppen eld i hushållen och det finns mycket som är eldfångt; mamsell Lovisa Dahlgren blir skrämmd av "eldsvåda" i de sprithaltiga medicindropparna.

"Eldslarm i natt" nämns den 19 november 1805 i fru Lazarus Elias Magnus journal och samma eldsvåda leder till konvulsioner hos den fattiga pigan Anna Jacobsson, kallad Prästanna, "av skrämnel för eld den 18". Arvid Bäckström (*se litteraturlistan*) uppger att det är hukarejakten Hoppet vid barlastkajen som brinner. "Förskrämd av elden på Ostindiska huset i förrgår", står det om revisor Gotthelf Bagge den 28 juni 1806 och samtidigt om pigan Greta Lundberg hos mamsell Bagge, kanske bosatt i samma hus: "darrning igen efter Ostindiska elden den 26". I april 1807 drabbas mamsell Pyhlson av "eldskrämsel om natten" och den unga fru Anders Lamberg har samtidigt haft "eld i grannskapet i natt". De bor på var sin sida om Korsgatan, Mamsellen i Brödraförsamlingens hus på östra sidan åt Kungsgatan till, fru Lamberg på västra sidan och mot Vallgatan. Ett halvår senare är elden lös igen. Fru Lazarus Elias Magnus, som inte alls är lagd för hysteri, får diagnosen "eldskräck" och änkefru André, född

Brunjeansson, är "aldeles förstörd av eldsvåda". Dessa kvinnor bor grannar längs Fredsgatans östra sida mellan Södra Hamnen och Drottninggatan. I samma trakt bor gördelmakare Mariens hustru, som är ilamående hela veckan efteråt, och mamsell Maja Lisa Neuman, som får våta fötter på vallen den natten. Dit har hon alltså tagit sin tillflykt från den bostad i öster som hon skaffat efter den senaste storbranden. Och Aron Ullman, som också drabbades hårt av de föregående två storbränderna svettas dagen före nyår "av ångest för eld". Några månader senare blir den unga rådmansfrun Petrina Pettersson sjuk "av skrämnel kan tänka över eld vid Underås". Enligt Bäckström är det det Santessonska sockerbruket på Liseberg som brinner. Senare samma vår nämns "eldskrämsel på Stampen" i änkefru Elisabet Damms journal och på försommaren drabbas både fru Engblom och mäklarefru Ölisch av eldskräck. Den senare lider av värk i ben och fötter "efter språng för eldskräck". Ska det aldrig ta slut?

David Hummel med hustru Pella, född Alsing och barn.

Uppenbarligen lyckas man ibland hindra spridning av de många bränder som uppstår. Det finns många brandvaktsfamiljer bland Carländers patienter, t.ex. Olof Söderberg, Anders Olsson, Anders Jonsson, Börje Lundström, Sven Junggren, Sven Ledin, Carl Eriksson, Jonas Wågander och Peter Pettersson. Några nämns bara med efternamn: Björk, Forsström, Mellgren, Möllersten, Wallin, Dahlgren, Dahlström, Lundblad, Holmberg, Strömberg och Örndal. Att vara brandvakt är tydligen ett heltidsyrke, eller i

Nyhet! Exklusivt!

Hitta dina släktingar i den svensk-amerikanska emigrantsamlingen på ancestry.se

Mer än 5 miljoner svenskar

www.ancestry.se – Upptäck din släkthistoria

- ✳ Den mest kompletta amerikanska folkräkningen online för åren 1790 till 1930. Här finns 100 000-tals personer med svenskt påbrå.
- ✳ New York, passagerarlistor (1820-1857) med 884 180 passagerare födda i Sverige.
- ✳ Boston, passagerarlistor (1820-1943) med över 118 000 passagerare som avrest från svenska hamnar.
- ✳ Fri åtkomst till värmländska kyrkböcker – värmländska dop-, vigsel- och dödböcker för åren 1653 till 1897.
- ✳ Ännu fler värdefulla historiska databaser för din släktforskning
- ✳ Emigranten Populär – Sveriges populäraste emigrantdatabas med totalt 1 764 425 namn i register från 1783 till 1950.
- ✳ Anslut till OneWorldTree – världens största släkträd – sök i andra personers släkträd efter släktingar med svenskt påbrå.
- ✳ Registrera dig och skapa redan idag ett släkträd online gratis med hjälp av vårt avancerade släkträdsprogram!

www.ancestry.se

Upptäck din släkts historia online med

 ancestry.se

varje fall det huvudsakliga. Hillman, Fri-man, Lax, Bøjler och flera andra kallas brandhusdrängar och det finns alltså ett brandhus, förmodligen för förvaring av redskap. En brandvaktrotmästare Svensson bor med sin familj på Sillegatan 32 år 1798 och i nummer 22 året därpå.

Ett par brandvakter, Möllersten och Anders Larsson, byter senare titel till tornväktare. De sitter alltså i kyrktorn och vakar över staden, blåser i lurar och ropar. P.A.Granberg (*se litteraturlistan*) beskriver hur de på olika sätt signalerar vid brand.

I brandförsvaret ingår också att borgerskapet ibland åläggs att patrullera på nätterna. Det nämns t.ex. angående klen-smeden Nitt och sadelmakaren Borg, båda i november 1799. Då är brandrisken alltså ökad, förmodligen på grund av inträffad mordbrand. Det är i varje fall enligt flera av rådhusrättens politieprotokoll i början av 1805 en anledning till patrullering då.

1813

År 1813 slår släckningssystemet slint igen och det inträffar ytterligare en storbrand, i vad som numera kallas Östra Nordstan. Datum och klockslag anges exakt i Niclas August Lundwicks journal. Han är 1 1/2 år och har flera månader legat sjuk i hemmet vid Lilla torget i en infektion som börjat med hosta. Nu dusar han, är het och har mycket hastig puls. den 19 september får han ryckningar klockan 7^{3/4} på morgonen "just vid eldens utbrott". Att det är skomakare Hallbergs vuxne son Hans Peter som utlöser elden skriver doktorn tydligt i ett tillägg till dennes journal, som i övrigt avslutas arton år tidigare. "1813 september 19. (Garvare) Satte eld på hela kvarteret genom fernisskokning".

Lika illa som 1804 års brand förlöper inte denna, men en viss dramatik kan spåras. Vicepastorn David Hummel (senare domprost) "måste avbryta skriftemålet för eld" och hustrun Pella Alsing, som väl är

SKATTER och GAMLA UTTRYCK

sammansällda av Pär-Olov Odmer.

Forts. från föregående nummer.

närvarande, beskrivs samma dag som "förskrämd för elden". Man kan tänka sig att de andra kyrkobesökarna också blir upprörda, en av dem kanske den lite äldre fru Gottleben, som mycket ofta är i kyrkan. Hon har "vända för eld hela dagen".

Ganska häftigt drabbas Christina Smeth, snickare Möllers styvdotter, gift med knappmakaren och snörmakaren Joh. Gabriel Berger 1806, men änka sedan ett halvår. Hon blir "husvill av grym eld - kom ut genom fönstret med barnen". Ett av barnen är Charles Emil (5 år), som i egen journal beskrivs som "brav nog i eld och flytning". Det brunna hemmet är Sillegatan 14, mitt på längan av trähus på den södra sidan av gatan.

Andra städer eldhärjas också då och då eftersom de flesta hus överallt är byggda av trä. Kaptensfamiljen Dahlin flyttar omkring en del, bor i Masthugget 1798, är sedan frånvarande i flera år, men på plats den 20 december 1802 då elden anses utlösa magbesvär hos frun. År 1805 är famil-

jen också aktuell i staden, men inte 1806. Så återkommer man i januari 1807 då den höggravida hustrun söker den 16: "Bott i Uddevalla och utbränd därifrån". Man är inte säker någonstans.

Litteratur:

Bäckström, Arvid:

Studier i Göteborgs byggnadshistoria före 1814.

Avhandling Stockholm 1923.

Granberg P.A.:

Göteborgs historia och beskrifning. Stockholm 1814-15.

Gudrun Nyberg:

Doktor Carlanders Göteborg, folkliv, sjukdom och död 1793-1814.

Carlsson Bokförlag, Stockholm.

www.carlssonbokförlag.se

ISBN 978 91 7331 1106

Under år 2008 har följande medlemmar i GRS avlidit:

Carl-Axel Abrahamsson, Göteborg

John Ashton, Göteborg

Stina Börjeson, Göteborg

Rolf Ekelund, Kullavik

Vanja Lövenby, Västra Frölunda

Rolf Magnusson, Utah, USA

Hundare. Hundare var namnet på landets (landskapets) underavdelningar, hos svearna deras ursprungsområde (även på Gotland. Namnet betyder ursprungligen "skara, hop" och har därefter blivit såväl språkligt som reellt haft samma utveckling som härad.

Husaga. Rätt till kroppslig bestraffning av tjänstefolk. Avskaffades 1858 gentemot vuxna och 1920 gentemot minderåriga.

Husesyningsinstrument. En serie handlingar som registrerar beskaftenheten hos nära 4.000 befälsboställen och ofta ger personliga uppgifter om innehavarna (Krigsarkivet).

Husförhör. Prästernas kontroll av församlingbornas innanläsnings- och katekeskunskafer. Påbjöds 1686 och upphörde 1888, då bötesstraffet för frånvaro slopades.

Husman. Husbonde, husfader; inhyseman, tjänare, torpare; lantarbetare som bodde i vid skifte ledigblivet hus.

Hustavlän. Tillägg till Luthers katekes som med bibelspråk inpräntar skyldigheter och rättigheter inom och mellan de tre stånden: överhets-, läro- och hushållsståndet.

Härad. Gammal administrativ enhet omfattande ett antal socknar. Häradet hade i äldre tid vissa religiösa, judiciella, administrativa, militära och kommunala uppgifter. Dessa har undan för undan minskat i omfattning. Kvar stod långt in i vår tid den för släktforskare intressanta, den rättsvårdande, under ledning av häradshövdingen och som redovisas i domböcker.

Häradshövding. Hederstitel, som förr tilldelades den till tjänsteåren äldste nämndemannen i häradet eller tingslaget.

Hästeståndspenning. Skyldighet för viss tid inhysa och utfordra kronans hästar ersattes med hästeståndspenningen.

Indelningsverket. System för rekrytering och avlöning av personal främst inom krigsmakten, det s k ständiga knekthållet, som avskaffades 1901.

Inhysebonde. Bonde på gård som ej var upptagen i bondetal utan i skattehänseende jämställdes med husman.

Inhyshjon. Medellös person som var inneboende hos någon utan att vara i dennes tjänst.

Inländning. Böter till konungen av den som varit landsflyktig men åter fått tillåtelse att vistas i landet.

Inrikespass. Inrikespass förekom i Sverige 1555 - 1860. Alla resenärer måste ha pass för resa inom landet med målet för resan angivet. Nytt pass utfärdades vid varje länsgräns.

Inrösningsjord. Duglig åker, äng och odlingsbar mark.

Jordebok. Jordebok var en förteckning över jordegendom med uppgift om varje gårds ägare, brukare, mantal och skyldigheter ifråga om skatt, rotering, rusttjänst mm. Jordeböckerna fördes av de lokala kammerala myndigheterna 1541 - 1908, de ersattes av jorde- eller fastighetsregister.

Jordeboksräntan (fr. 1200-talet).

Se grundskatten!

På 1200-talet hade bönderna erhållit befrielse från rusttjänst mot att åtaga sig sär-

skilda skatter och denna börda, som ej vilade på frälsejord, stod i form av jordeboksräntan. Denna skatt var kvar även efter adelns rusttjänstskyldighet mist sin betydelse.

Julianska kalendern. Julianska kalendern infördes av Julius Caesar år 46 f.Kr. Man räknade då solåret till 365 1/4 dygn och samlade 1/4-delsdygnen till en skottdag var fjärde år (skottår). Man hade räknat året 11 minuter för långt, vilket medförde en förskjutning, som rättades till av Gregorius XIII år 1582. (Gregorianska kalendern).

Jungfru. Titel för ogifta adelsdamer till c:a 1700, då den ersattes av frökentiteln; rymdmått, 1/4 kvarter = 8,2 cl.

Jungfrustift. Pensioninrättning för ogifta kvinnor.

Katekismilängder. Förhörslängder och nattvardslängder, föregångare till husförhörslängderna.

Klockonsdag. Onsdagen före påsk, dymmelonsdagen (eng. dumbell-Wednesday = stumklockeonsdag, då man band halm om kläpparna för att dämpa klangen under stilla veckan).

Kekules system. System att numrera föräldrarna i en antavla, uppkallat efter den tyske genealogen Stephan Kekule von Stradonitz. Probanden numreras 1, far 2, mor, 3 farfar 4, farmor, 5 morfar, 6, mormor, 7, farfarsfar 8 etc. Genom sin enkelhet har systemet med tiden blivit det mest använda, såväl i Sverige som internationellt.

Konservera. Behandla för att bevara; "konservera huset" sades på 1700-talet en nyttnämnd präst göra, när han gifte sig

med företrädarens änka eller dotter. Detta var ofta ett villkor för att han skulle få tjänsten.

Konungstreding. Konungens rätt till en tredjedel av häradsallmänning eller den från sådan kommande avrad.

Konventikelplakatet. Ett år 1726 utfärdat förbud mot religiösa uppbyggelsemöten. Förbudet upphävdes 1858.

Koppning. Blodavtappning för att få "balans mellan kroppsvätskorna"; utfördes med hjälp av kopphorn och snäppare (ett instrument med 12 knivblad).

Koppskatt. Egentligen mantalspengar, som ibland kallades "Koppskatt" (huvudskatt). Den blev bestående tills den 1938 ströks från kronodebetsedeln.

Kortspel. En av överflödsskatterna. Skulle uppgivas vid mantalsskrivningen.

Kramhandlare. En som driver handel med kram, dvs mindre, billigare varor, minuthandlare.

Krigsgärd.

1. (Krigskontribution). Gärd eller pålaga uttagen i krig av befolkningen inom område, som görs till föremål för okkupation.

2. Krigsgärd förekommer i svenska historiens urkunder även i bemärkelse som skatt, som i egna landet upptages för krigsändamål.

Krigsmanshus. Försörjningsanstalt för gamla och skadade krigare och deras familjer. Sveriges enda upprättades i Vadstena 1646 och ägde bestånd till 1743, då dess tillgångar bildade en fond ur vilken pensioner utgätt till avskedade soldater (huvudsakligen manskap och underbefäl).

Kronofogde. 1687-1918 en kronans ämbetsman i varje fögderi, som hade uppsikt över allmän ordning och säkerhet samt hälsovård, bevakade kronans rätt i skatteärenden, handhade polisväsendet och förrättade uppbörd. Sedan 1965 chef för lokal exekutiv myndighet, kronofogdedistrikt med ställning som utmätningsman.

Kronoräntan. Kronoskatte var en äldre beteckning på jordnaturen skatte, föranledd av uppfattningen att kronan hade äganderätt till skattejord.

Jordeboksräntan och mantalsräntan kallades de båda huvudgrupperna av grundskatten under 1800-talets förra hälft.

Dessa tyngde skatte- och kronojorden vida mer än frälsejorden, vilket ledde till att frälsejorden fick ett högre taxerings- och saluvärde.

Skillnaderna kunde bli stora, bl a till följd av att grundskatterna i princip var konstanta, så att t ex förbättringar i form av nyodlingar eller försämringar genom vanvård, eldsvåda, missväxt e d vanligen icke ledde till motsvarande jämkningar av kronoräntans storlek.

Exempel: 1 mantal skatte- eller kronohemman 1809. Huvuddelen av denna var i exemplet anslagen till indelt lån åt statlig tjänsteman. Pålagan upptog 9 à 10 tunnor spannmål, värda 80 rdr + extra ordinarie utskylder 55 rdr, totalt 135 rdr banco.

Kronotionde. Kronotionde, dvs två tredjedelar av kyrkotionde, som genom reformationen indragits till Kronan.

Denna skatt utgick även av allmän frälsejord, däremot ej av säterier samt rå- och

rörs hemman.

Skatten hade ursprungligen utgått in natura i direkt proportion till skörden, men blev under 1600-talet fixerad genom tiondeerättningen, så att den kom att bestå av oföränderliga spannmålskvantiteter.

Exempel: 1809 värderades kronotionde 102 rdr, varav 66 rdr var anslagen till rotesoldaten, tydligen i "hemkall" såsom ersättning för torp.

Normalt upptogs kronotionde till 15 rdr.

Krönings- och Begravnings Hjelp. En extra skatt från början av 1600-talet som upptogs när en regent skulle krönas eller begravas.

Kyrkoplikt. Skriftermål eller bikt av dem som brutit mot kyrkans lära eller världslig lag. Den brottslige måste offentligt betyga sin ånger och mottaga lösning.

Kyrkotagning. Kyrklig akt i samband med att en barnföderska återupptages i församlingen. Något tvång för en kvinna att låta kyrkotaga sig existerar inte längre.

Kvarnskatten (Kvarntull).

Kvarnskatten till Kronan åren 1625 - 1634.

Utgående avgift på den spannmål, som fördes till kvarn för att malas. Den inräknades i mantalspenningarna.

Kännär. Ledamot av kämnärsrätten, som till 1849 var städernas lägsta rättsinstans, där enkla mål avgjordes.

Laga försvar. Skydd mot att bli behandlad som lösdrivare, som tillkom den som hade stadig sysselsättning eller var känd för god vandel och kunde försörja sig.

Laga skifte. Svensk jorddelningsreform som 1727 ersatte äldre skiftestadgar. Under

1800-talet åstadkom man på grund härav att byarna sprängdes och grunden lades för en snabb utveckling av jordbruket.

Laggare. Tunnbindare, träkärlsmakare.

Lagman. Gammal ämbetsmannatitel som avskaffades 1849 men som återuppstått som titel på vissa domare.

Lagmans- och Häradshöfdingeräntan. (Lagmans- och Häradshöfdingeskyld).

Förr en skattegård för lagmannens och häradshöfdingens underhåll.

Lagmansskatten från 1200-talet.

Lagsaga. Område som lydde under lagmannens domsrett.

Lagtima. På bestämda tider återkommande.

Lancasterskola. Växelundervisningsskola, dvs äldre, kunniga kamrater, s k monitörer undervisade ibland yngre elever. Läraren undervisade i huvudsak monitörerna och examinerade de övriga. Metoden har namn efter L. Lancaster, 1778-1838.

Landgille. I Danmark, Skåne, Halland och Blekinge förekommande avgift, i egentlig mening den årliga avgäld (sv. avrad), som brukare av annans jord bl a hade att erlægga till jordens ägare.

Detta landgille förutsatte alltså landboförhållande.

Men det fanns även landgille, som icke motsvaras av känt sådant förhållande.

Landgille var bestämt i penningar eller persedlar, vanligen smör, som fått lösas efter olika grunder.

Ännu kvar lever landgille som beteckning för arrendeavgifter (i regel spannmål eller markegång) från kyrkliga inrättningar tillhö-

rig jord i de skånska provinserna, det s k "rätta landgillet".

Landshjälpen. Landshjälpen var den allmänna beviljning som riksdagen 1719 och 1720 åtog sig för att betala Sveriges stats-skuld.

Landshjälpsfonden. Landshjälpsdeputationen tillsattes vid 1726/27 års riksdag för att förvalta manufakturanslagen. Vid samma riksdag beslöts att ta ut en särskild skatt - landshjälpen - under fem år. Pengarna skulle förvandlas till lån åt manufakturerna. Bondeståndet och Stockholms kramhandlare angrep ihärdigt landshjälpen, som därför omöjligt kunde förnyas 1732.

Landsköp. Yrkesmässig handel med vissa varor på landsbygden under den tid (fram till 1846), då städerna i princip hade ensamrätt till all handel.

Landtullen. Lilla tullen, uttogs 1622-1810 på varor som infördes till städerna för försäljning.

Landtågsgård (Extra krigsskatt).

Landtågsgård var en grundränta i jordeböckerna och vid skattedebitering inlagd under mantalsräntan, men från början en tillfällig debitering.

Benämningen, som antyder ändamålet, nämligen underhåll av krigsmakten, förekom redan på Erik XIV:s tid.

Larsmäs. S:t Laurentius, helgondag den 10 augusti. Då skulle slåttern vara avslutad

Forts. i nästa nummer.

ATT SLÄKTFORSKA I GÖTEBORG

av Per Clemensson

Del 8

Personlängder för Göteborg

Vid sidan av den kyrkliga folkbokföringen för vilken tidigare redogjorts har det i storstäderna funnits en parallell världslig folkbokföring, skött i huvudsak av mantalskontoren.

I Stockholm kallas registret rotemansregistret eller rotemansarkivet och dess material omfattar tiden 1825-1926 vilket material har digitaliserats för tiden 1878-1926 och överförs till cd.

Under åren 1627-1635 erlade Göteborg till Kronan den s k kvarntullen , dvs en tull på all malen spannmål vid stadens och Mölndals kvarnar. Vid 1635 års riksdag utbyttes denna påлага mot en direkt skatt i form av mantalspengar. Som grund för uttaxeringen upprättades mantalslängder vilka finns bevarade för Göteborg för tiden 1637-1655. Efter 1655 återinfördes i Göteborg kvarntullen och mantalspenningarna slopades intill 1813, då de återinfördes genom kungl förordningen den 30 sept 1812 fr o m 1813. Mantalslängder finns alltså bevarade 1637-1655 och 1813-1947 och dessa finns idag införlivade med och förtecknade i Göteborgs Mantalskontors arkiv.

År 1761 tillsattes en mantalskommissarie, som ombesörjde stadens skattskrivning. På grund av ökade göromål utökades organisationen och genom 1883 års kungl förordning om mantals- och skattskrivning i Göteborg stadgades att mantalskontoret, vilken organisation kom att gälla fram till 1946, då mantalskontoret fr o m 1947 sammanslogs med krono- resp kommunaluppbördskontoren till en gemensam myndighet, Uppbördverket, med en kronokamrerare som chef. Uppbördverket i sin tur upphörde 1966 och ersattes från 1967 av Lokala skattemyndigheten i Göteborgs fögderi.

Mantalskontoret i Göteborg har bl a följande arkivserier:

- 1637-1655, 1813-1946 Mantalslängder
- 1 - 1815-1882 Register till mantalslängderna
- 2 - 1831-1883 Mantalsuppgifter
- 1801-1943 Fastighetstaxeringslängder
- 1801-1943 Inkomsttaxeringslängder
- 1820-1861 Taxeringsuppgifter
- 3 - 1884-1949 Mantalsböcker med register
- 1884-1936 Flyttningslängder
- 1884-1888 Födelse- och dödböcker
- 1911-1945 Kommunaluppbördsböcker
- 4 - 1916-1967 Centralregister

Forts. nästa sida

Anmärkingar till Mantalskontorets serier:

1. Personregister till mantalslängder 1815-1882 finns samtida som en serie i arkivet. Dessa finns även maskinskrivna i landsarkivets expedition. Dessutom finns maskinskrivna personregister i landsarkivets expedition för åren 1762-1810, 1813, 1815, 1820, 1825, 1831-1832, 1835, 1840, 1845, 1850, 1860, 1870, 1880, 1884 och 1890.

2. Mantalsuppgifterna finns 1831-1883 och har undantagits från den gallring som var beslutad. De har alltså överlevt av ohörsamhet. Uppgifterna är inlämnade av såväl hushåll som arbetsplatser och innehåller en rad uppgifter som inte finns i längderna, t ex arbetsplatser, yrken, inneboende, födelseorter och -tid.

3. Mantalsböcker med personregister finns upprättade för tiden 1884-1949 motsvarar den kyrkliga bokföringen och fördes alltså av mantalskontoret. Utöver kyrkobokföringen antecknades i mantalsböckerna även flyttningar inom resp församling.

4. Det s k centralregistret lades upp frivilligt av en rad större städers mantalskontor, troligen till följd av kyrkboksförordningen 1915. I Göteborg valde man att lägga in befolkningen på kort. Kortregistret förvaras i 21 stora jalousiskåp. I ett särskilt skåp 22 förvaras kort över dödsbon, rörelseidkare och föreningar. I de fall en församlingsbo flyttade ur församlingen eller dog, flyttades vederbörandes kort till en särskild låda. Män och kvinnor förvarades var för sig i blåa resp röda skåp. På korten infördes uppgifter om födelsetid och -ort, yrke, dödstid, vigsel. Kortet har mikrofilmats och finns tillgängliga i landsarkivet och stadsarkivet i Göteborg. Kortregistret upphörde 1967, då uppgifterna i fortsättningen datoriserades. Kortet är sorterat enligt ljudmetoden.

Mantals Längd öfver Göteborg för år 1647.	
Jacob Anderssons dotter	3.
Jr Bengtsson Daniel Sälgers	8.
Pant Sälgers	3.
Jr Nils Bengtsson	6.
Jr Bokfällaren Söllner Jönsson	4.
Jr Johan Adrians	5.
Jr Samuël	8.
Nicolaus Salt	4.
Jr Gulbjörnsdottern mannsdotter	
Went Jönsson	3.
Went J. L.	4.

LITTERATUR:

Landsarkivet: Arkivförteckningar över Göteborgs Mantalskontor.

Lext, Gösta: Mantalsskrivningen i Sverige före 1860.

Göransson, Anita: 1800-talets mantalsuppgifter. Ur Arkiv, samhälle och forskning.

Danbratt, Folke: Fästningsstaden Göteborg blev porten mot väster. Släkthistoriskt Forum nr 3/2005.

Bilden visar en mantalslängd 1647.

Följande lägenheter äro mot nedan antecknade årliga hyror, af mig uthynda och bifogas för de bebodda lägenheterna hyresgästernas oersäklade mantalsuppgifter:

Årlig hyra
Kronor.

J. B. Lundberg 3 Rum och kök	800
August Pettersson 2 rum	400
Cy Svensson 1 Butik	600
N. Carlsson 2 Rum och kök	400
Margaretha Joretröm 1 Rum och kök	276

Mantalsuppgiftens baksida upptar en sammanställning av hyresgäster i fastigheten med resp. årshyra.

Uppgift 1883.

Linnagränd Lisa Arnold Mausch
Lagerbills rekvirist. Domblycks född d. 25/3 1906

För-saml.	Bostad						Död	Anmärkning
	år	mån	dag	rote	kvarter	nr		
7.	1915	Ok.	21	La	15	5		
				IX	15 Jångsvann	5		
6.	1931	nov	2	XLIV	39 Skerens	24		
-	-	dec	14	-	31 Kepten	24		
6	1934	nov	22	XLV	19 Lintallen	2		
2	1937	mar	16	XXVII	15 Oxhuvudet	8		
2	1938	juli	30	XXII	28 Kinnest	5		
Joh	1941	avr	30	-	35 Polshjännan	13		
Joh	1946	okt	9	7	7 Tibblan	32		
T. H.	1956	aug	16	58	40-29	38		

Radionmål 38
död 65 1/2

Stockholms Stadsförvaltningskontor, S. 175 0455 10

Centralregisterkort 1915 - 1965.

Projektet "Namn åt de Döda" går vidare

Släktforskarförbundets projekt Namn åt de döda 1901-1946 pågår för fullt. Det syftar till att registrera alla som avlidit i Sverige 1901-1946. Förbundet räknar med, liksom vid tidigare liknande arbete, att de lokala släktforskarföreningarnas medlemmar medverkar till att få fram uppgifter för en ny dödslista som skall omfatta tiden 1901-2006.

Ett samarbetsavtal har nu sluitits mellan SVAR och Släktforskarförbundet om gratis tillgång online till SVARS:s SCB-material (åren 1901-37) för medarbetarna i Namn åt de döda-projektet. Tillgänglighetsproblemet kvarstår dock för åren 1938-46, men avfotografering av dödböckerna kan vara en möjlighet om ingen annan lösning finns.

Om du redan påbörjat arbetet med någon församling, skicka då ett mail till dod-bok@genealogi.se och ange att du vill utnyttja SVARS:s erbjudande.

Alla uppgifter du behöver om projektet finns på Nättidningen Rötter www.genealogi.se. Där finns under kantrubriken 'Riksförbundet' en länk till "Namn åt de döda" med projektbeskrivning, om hur du *Adopterar en församling* och om SVAR-samarbetet mm. Förbundet kommer att belöna deltagare som lämnat minst 5.000 kompletta uppgifter.

Du kan också få information genom att ringa mig på tel 031-25 99 51. Jag har bokat mig för Gamlestadens församling i Göteborg och kommer i första hand att arbeta med åren 1935-1946.

Sonja Rindby

HITTA DINA RÖTTER

Det kompletta digitala arkivet!

FRÅN
149,-
Beställ på www.genline.se

VEM ÄR DU SLÄKT MED? I vårt digitala bildarkiv finns de historiska svenska kyrkböckerna från 1600-talet och fram till 1897. Det är hela 32 miljoner sidor i original och alla Sveriges län! Genline är det enda kompletta arkivet för släktforskning på Internet.

Med Genline kan du släktforska oberoende av tid och rum. Det du behöver är en dator, uppkoppling mot Internet samt ett Genline-abonnemang. Besök www.genline.se för att beställa ditt abonnemang samt för att se våra aktuella specialerbjudanden.

GENLINE.SE

Facit till läsövning i nr 4 -2008

Handskriftsläsning c, g, i

X att Koka ett fett Grijslår

Man tager grijslåhret och Kokar, lägger litet smör och salt på och Capris, när man will rätta an redes det af med 6 skiedblad malen senap, är rätt gått

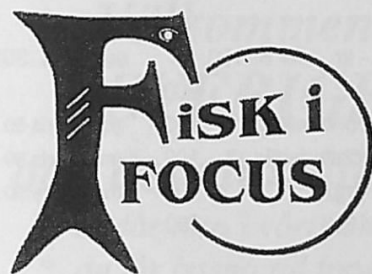
X fett grijslåhr med Kiärssbers såppa

Man Kokar grijslåhret i salt watten, så tages skinnen af och strös tiocckt med rifwit bröd och litet Canel på

Glädjande nog noterade jag 3 deltagare i övningen, varav alla får med beröm godkänt. Jag tror att många fler försöker "skriva rent" läsövningen, men drar sig för att slicka in den, då det kan finnas någon "lucka". Hoppas dock att Ni haft nöje och någon lärdom.

Nu är alfabetet genomgången och jag kommer i fortsättningen att ge exempel från olika tider.

Per Clemensson

ÖPPETTIDER

Tis - Ons 8 - 19

Tors - Fre 8 - 20

Lördag 8 - 18

Söndag 12 - 18

Välkomna !

Fokus på kvalitet
- vår idé !

FOCUS
köpcentrum
031 - 703 05 25

Beställningar

från GöteborgsRegionens Släktforskare

kan göras per telefon: 031- 13 12 26, tisdag och torsdag kl. 10 - 14, eller
med brev: Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg. E-post g.r.s@telia.com

*Beställningar hämtas på expeditionen under tider som ovan.
Vid brevfrösendelser tillkommer porto och emballage.*

CD Ulrika Kullgrens Stamträd	150.- kr (medl.pris 50.-)
CD 41 Handskrifter 2005	230.-
CD Göteborgs Domkyrkoförsamlings kyrkobok 1669-1671	150.- (medl.pris 50.-)
CD Databasen Emigranten 2006 Populär	350.- (medl.pris 300.-)
CD Sveriges dödbok 1947-2006	595.- (medl.pris 495.-)
CD Sveriges befolkning 1890	595.- (medl.pris 495.-)
CD Sveriges befolkning 1900	640.- (medl.pris 560.-)
CD Sveriges befolkning 1970	595.- (medl.pris 495.-)
CD Sveriges befolkning 1980	595.- (medl.pris 495.-)
CD Begravda i Sverige	595.- (medl.pris 495.-)
Andersson-Clemensson: Släktforska steg för steg 2005	250.-
Andersson-Clemensson: Släktforska vidare	300.-
Andersson-Clemensson: Your Swedish Roots	250.-
Göteborgs-Emigranten del 1,2,3,4 och 5: à 50.- kr , del 6: 100.-	samtliga 300.-
Löf: 'Göteborgs Fotografer'	200.-
Göteborgskarta år 1883. Format A3. Färg, terr. församlingar	100.- (medl.pris 50.-)
Göteborgskarta år 1807. Format A 3. Svart/vit, roteindelning	100.- (medl.pris 50.-)
Göteborg med förstäder år 1885. Format A 3. Färg.	100.- (medl.pris 50.-)
Thorskogs Mek. Verkstad o. Skeppsvarv 1867-1926	290.-

Medlemspris gäller för 1 ex.

Domboksforskning

En sammanställning gjord av Vara - Grästorps - Nossebro Släktforskare finner man på www.domboksforskning.se
Hemsidan innehåller mycket matnyttigt, både för nybörjaren och den lite mer erfarne.

Sveriges industrialisering och släkten Keiller

Bokanmälan

Nyligen utkom Sveriges industrialisering och släkten Keiller författad av professor emeritus Martin Fritz på Warnes förlag. Boken omfattar 170 rikt illustrerade sidor. Illustrationerna har sammanställts av Louise Brodin och hon har lyckats sammanföra en rad unika bilder från VästSveriges industrialisering och i huvudsak från Keillers verksamhet: segelduksömmeriet på egendomen Sågen, textilindustrien i Jonsered, Keillers Mekaniska Verkstad vid Skeppsbron, Rosenlunds bomullsspinneri m fl Dessutom återfinner man en rad produktbilder, t ex kandelabrarna vid Kungsportsbron och Stora Saluhallen samt katalogutdrag. Bilden av

Keillers arbetare liksom av portvakten är makalösa. Historiken behandlar släkten Keiller i Göteborg och dess gruvverksamhet Kaveltorp samt bruksägandet vid Rämshyttan

- Persbo och Vedeväg vilka verksamheter Fritz skickligt knyter samman. Vidare redogör Fritz för det Keillerska imperiets roll i Sveriges industrialisering, om den Keillerska konkursen och om hur Göteborgs Mekaniska blir Götaverken. Boken är fylld av Göteborgiana med Sverige-perspektiv.

Per Clemensson

Välkommen som medlem i SVERIGEKONTAKT och dess lokalförening i Göteborg

- * du får resa i vårt och främmande land*
- * du får lyssna till trevliga föredrag*
- * du får vara med och stötta svenska språket och svensk kultur i utlandet*
- * du får uppleva trevlig gemenskap*
- * du får vår tidning 4 ggr per år*

*Betala in din medlemsavgift 150:- kr på plusgiro 40580-3
Informera dig på hemsidan www.sverigekontakt.se*

Anmälan

Göteborgs Ekonomiska Historia

Vid besök på Stadsbiblioteket i Göteborg föll mina ögon på återlämnandehyllan och tre videoband med rubriken GÖTEBORGS EKONOMISKA HISTORIA vilka i 3 kassetter innehöll vardera tiden 1619-1820, 1821-1920 och 1921-1955. Programmen är producerade av Universitets-TV i samarbete med Bertil Andersson, Martin Fritz och Kent Olsson vid Institutionen för Ekonomisk historia vid Göteborgs Universitet. Den var tillkommen

år 2000. Efter genomtittandet visade det sig vara ett mycket pedagogiskt och lättillgängligt läromedel för att tillgodogöra sig Göteborgs ekonomiska historia i huvuddrag. Jag rekommenderar tittandet. För att sedan fördjupa sitt kunnande i ämnet kan man läsa: Göteborgs Historia Näringsliv och samhällsutveckling 1619-1995 i tre band av samma författare.

Per Clemensson

Videobanden kan lånas på Stadsbiblioteket. Till hösten kommer Institutionen för Ekonomisk historia vid Göteborgs Universitet att ge ut en DVD-skiva.

Sveriges Hembygdsförbund (SHF)

*som är hembygdsrörelsens riksorganisation,
har gjort ett uttalande, som förtjänar sin plats i Västanbladet:*

Svenska ortnamn - värda att värda!

Ortnamnen är våra äldsta kulturminnen som fortfarande är i bruk.

*Bruksföremålen från järnåldern vilar under jord eller i museimagasinen,
men ortnamnen från samma tid används varje dag.*

Därför är det viktigt att vi alla hjälps åt att bevara våra ortnamn.

*Det handlar inte bara om kulturhistoriska värden, utan också om värden
som lokal identitet, hemkänsla, samhörighet och trivsel.*

Kom ihåg att det enda sättet att bevara ortnamnen är att använda dem.

Det gör vi i våra belägenhetsadresser.

Därför är det så viktigt att all adressättning utgår från god ortnamnsred.

*Att behålla de hävdvunna ortnamnen är också av avgörande betydelse för att
man även i framtiden skall kunna söka i de historiska arkiven.*

*I en PM har Sveriges Hembygdsförbund utarbetat information till de föreningar
som har ortnamnsfrågor på sin agenda, t ex. Vad är god ortnamnsred?, Belägenhetsadresser,
Goda råd vid arbete med belägenhetsadresser, Goda råd i samarbetet med kommunerna. - Hemsida: www.hembygd.se*

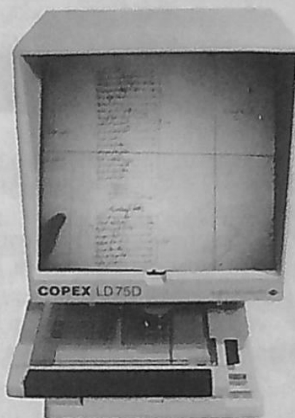
Släktforskare !

3.000:-

... i rabatt får Du, vid köp av
Copex LD 75.

Du betalar endast **5.600:- inkl. moms**
(ord. pris 8.600:-)

- * läsaren har specialanpassad fichehållare för SVAR-fiche
- * 1 st objektiv med 42 x förstoringegrad
- * stor bildskärm 29 x 28 cm
- * frakt tillkommer
- * 7 dagars returrätt
- * www.msab.org

MSAB
MICROSYSTEM AB

Lingonvägen 33
448 37 Floda
031 - 19 06 09

Bläck och Toner

för din Skrivare

Original, Pirat och Återfyllda

pappershornan.se

Aschebergsgatan 40 031-204206

LANDET RUNT ur olika medlemsblad

Joel Holger redogör här kortfattat för ett urval läsvärda artiklar i andra föreningars medlemsblad.

Vi byter med omkr. 60 st föreningar och deras tidningar finns tillgängliga i GRS bibliotek.

ANKNYTNINGEN. Nyköping-Oxelösunds Släktforskarför.

Nr 4/08. Här berättar Kerstin Jonmyren att 'Barn födda utom äktenskapet, en ofta svår fråga för släktforskare'. Flera exempel visar att inte ens ett erkännande av faderskap i födelseboken går att lita på. Det kan vara en efterhandskonstruktion.

ANROPET. StorStockholms Gen. Förening

Nr 5/08. Kerstin Almroth berättar om 'Herta Hübinette, ett kvinnoöde i Stockholm i slutet av 1800-talet'. Herta var 1876 trolovad med Erik Almroth. Hans begränsade inkomst medgav ej då giftermål. Det hindrade honom dock inte att göra Herta med barn vid 7 tillfällen, varav 5 levde vidare. Herta fick ta hand om barnen. Efter 23 år stämde hon Erik för brutet äktenskapslöfte. Rådhusrätten dömde år 1900, mot Eriks vilja, till Hertas förmån och förklarade henne som äkta hustru och barnen som äkta. De fick då en bättre ekonomisk situation vid kommande arvskifte. - Helena Nordbäck refererar ett föredrag om Stockholms stadsarkivs hemsida

www.ssa.stockholm.se

Om vad och hur man hittar i de olika databaserna.

AN-SIKTET. Folkare Släktforskarför.

(Dalarna)

Nr 3 Okt 08. Utförliga rapporter från Släktforskarlagarna i Malmö i aug. 08. - Anna-Lena Andersson redogör för hur Förbundsforum numera är uppbyggt på hemsidan Rötter. På Förbundsforum förs debatter i olika frågor. För att få tillgång till forumet krävs användarnamn och lösenord, vilket man erhåller genom att fylla i ett formulär.

AROSIANA. Västerås Släktforskar-klubb.

Nr 3/08. 'Ahnenpass' handlar om intyget som anställda i offentlig tjänst m.fl. i det nazistiska Tyskland skulle visa upp för att visa sin ariska härkomst. Oftast krävdes fyra generationer. - 'Min mormor minns tillbaka' av Mia Fröberg 1991. En välskriven berättelse om livet och arbetsfördelningen på ett större jordbruk vid sekelskiftet 1800-1900. - Jessica Parland von Essen skriver om 'Tidningarnas värld'. I flera europeiska länder finns på nätet digitaliserade äldre tidningsårgångar, särskilt Finland gör en stor satsning. Sverige ligger långt efter.

BORÅS SLÄKTBLAD. Borås Släktforskarför.

Nr 77 Dec. 08. Från ett föredrag av Kent Andersson listas här flera möjliga källor där man kanske kan hitta 'okänd fader' till 'oä.', s.k. oäkta barn

DALFOLK. Dalarnas Släkt-,

Hembygds- o. Emigrantforskarförening

Nr 3/08. 'Några minnen från missionsarbetet i Tibble i Leksand år 1893'. Sömskar Karin Olsdotter-Sjögren berättar om Missionsförsamlingens arbetsgrupp, där man kardade, spann och vävde, stickade, knypplade och broderade. Slöjdalstren såldes vid en missionsauktion. Alla åldersgrupper deltog, de äldre lärde upp ungdomarna. Man spelade gitarr och sjöng under stor gemenskap varje måndag under vintern. - Lars Storén berättar om 'Folke Jakobsson, Tibblepojke stupar som frivillig i finska fortsättningskriget'. Många uppgif-

ter och inblickar i de fruktansvärda förhållandena som rådde vid fronten på Karelska näset 1942.

DISKETTEN. Dis-Väst

Nr 4/08. Malin Juvas vid Landsarkivet i Gbg redogör för 'Att söka rättegångshandlingar'. Vilka domstolsarkiv finns och vilka sökingångar där står till buds för att hitta ett domstolsutslag ? - Ann-Christin Alexandersson skriver om 'Vad kan du ha för nytta av mantalslängder ? Dessa var en skattelängd som kompletterar och ibland ersätter brunna husförhörslängder. Mantalslängder började också upprättas långt tidigare än kyrkböckerna.

DISKULOGEN. Föreningen DIS

Nr 83 Dec. 08. Artikeln 'Din släktbok' ger utförlig information om hur man skriver, redigerar och trycker sin släktbok. Upplagan kan begränsas ned till ett fåtal ex. Bilder skall vara med min. 300 dpi och materialet lämnas som en pdf-fil. Gratis pdf-skrivare kan laddas hem från

nätet. - Om släktforskning i 'Nederländerna' skriver Anna Linder. Kyrkornas registrering liknar Sveriges, både till upplägg och innehåll. Många personer ändrade sitt efternamn 1811, då Napoleon krävde riktiga familjenamn! Digitalfotografering har påbörjats på ideell basis.

KALIXforskarNYTT Kalixbygdens Forskar-förening (Norrbotten)

Nr 4/08. Bengt-Göran Nilsson skriver om 'Engelsmannen Tomas Emmoth'. Född 1769 dyker han upp i Sundsvall 1820. Flyttar till Haparanda 1831 med sambo och barn. Blir utkörd av staden och återvänder till Kalix, där stugan brinner ned. Under stort armod flyttar familjen runt. Ingen socken ville ta hand om och hjälpa dem. - Leif Larsson porträtterar personer ur 'Fänrik Ståls sägner' Sven Duva hette i verkligheten Johan Bång, blev svårt sårad (ej dödad) vid Virta bro 1808. Han verkade senare som sockenskomakare i Lycksele och dog där 1845.

*För ett Vackrare Hem,
besök
vårt Konstgalleri*

GALLERI SCANDINAVIA

*Galleri Scandinavia, Berzeliigatan 14, Göteborg
Tel. 031 - 16 93 01*

Familjen Lindblom

PLF-NYTT. Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum Oskarshamn

Nr 87 Okt. 08. Ulla Gustafsson skriver om 'Industrialismen' med tonvikt på tändsticksfabrikerna i 1800-talets Sverige. De oftast kvinnliga arbetarna blev fosforförgiftade och hade 10-12 timmars arbetsdag. Även barnarbete var vanligt. - Anders Thunberg skriver om 'Kulturvandalism och gamla sedvänjor'. - Vidare berättas om ett kommande TV4-program om Sveriges historia med Dick Harrison, som lägger fram nya forskningsresultat.

ROTPOSTEN. Jönköpingsbygdens Gen. För.

Nr 4/08. Anneli Johannesson har skrivit en lång artikel om 'Bouppteckningar i släktforskningen'. Hon tar upp en mängd aspekter om vad man kan finna om arvingar och den dödes levnad. - Per Ericsson har läst domboken för Jönköpings rådstuga år 1625 där Margareta Bogla Jönses anklagas för troldom och signelse, d.v.s. med ont uppsåt förutsäga en oväns olycka, sjukdom e.d. Man lät bödeln kasta henne i vattnet för att utstå det s.k. vattenprovet. Eftersom hon flöt blev hon följaktligen dömd att mista livet.

SKÅNEGENEALOGEN. Skånes Gen. Förb.

Nr 2/08. Torsten Nilsson skriver om 'Gårdamålningar och gårdamålare' med tonvikt på Skåne. Denna typ av målningar uppmärksammades först 1970 vid en utställning i Simrishamn. De har oftast en naiv charm och populära visningar görs årligen på olika platser.

SLÄKTBITEN. Forskarför. Släkt & Bygd Bollnäs (Hälsingland)

Nr 4/08. 'Smeden - en vagabond' skriver Sven O. Bergkvist. Det handlar om brukssmedens liv och arbetsförhållanden vid sekelskiftet 1800-1900. Skiftarbetet var tungt - alla veckans 7 dagar. Mellan skiften kunde han vila sig i en sov-kammare i masugnen eller smedjans närhet, om det var långt hem. Endast vid storhelger

gjordes uppehåll.

SLÄKTFORSKAREN. Helsingfors Släktforskare (Finland)

Nr 2/08. Petra Hakala, 1.e arkivarie vid Historiska och Litteraturhist. Arkivet i Finland, frågar 'Vad ska man ta sig till med sina gamla släkt-papper?' Det handlar om att inventera materialet, gruppera och gallra, göra upp en förteckning och hur skall det förvaras? Även fotovård och morgondagens arkivhandlingar tas upp.

SLÄKTHISTORISKT FORUM. Sveriges Släktforskarförbund

Nr 5/08. Mats Karlsson intervjuar Carl Szabad om hans produktion av CD/DVD-skivor under ett tiotal år för Sveriges Släktforskarförbund. - Åke Adolfsson skriver om 'En svensk tidningsmans första år i Australien 1857'. Corfitz Cronquist gav ut en svenskspråkig tidning och hade livlig kontakt med svenska guldgrävare. - 'En dyrbar fästmansgåva' handlar om en skinnibunden psalmbok med silverspännen från 1716. Ägare är Birgitta Gidlund. - 'Slesvig-Holsten (dansk staving), hertigdömen med svensk koppling' av Hans Peter Larsson, vilken reder ut begreppen för släktforskaren på området, enär flera krig medfört flera gränsförskjutningar mellan Tyskland och Danmark - 'Carl Johan Bernadotte - ett kungligt ögonvittne' berättar själv för Ted Rosvall om en tid som flytt.

TROLLHÄTTEBYGDENS SLÄKTFORSK.

Nr 4/08. Anna-Lena Andersson berättar om 'Kartans historia'. Enkla kartor fanns redan flera tusen år f. Kr. i Kina, Babylonien och Egypten. 1539 utgavs en stor karta över Norden: Carta Marina, av Olaus Magnus. År 1757 förordnades om Storskifte i de svenska byarna. Senare på 1800-talet kom Enskiftet och Laga Skifte. I artikeln anges utförligt var man hittar de historiska kartorna. - Björn Lippold berättar om databasen 'Soldatregistret', hur det började för 25 år sedan, hur det blev samt om framtiden. Sökning sker på www.garnisonsmuseet.se eller www.dis.se

VÄRMLANDS ANOR. Värmlands Släktforskarförening

Nr 4/08. 'Ölmedrängen och Rockefeller' av Ingvar Sjögren, vilken erhöll en mängd uppgifter från Rockefeller Archive Center om sin mors morbror. Denne reste till Amerika och blev chaufför vid 1900-talets början hos John D. Rockefeller, Jr. - 'Gustaf Elgenstierna och Värmland' av Johan R:son Sjöberg. Elgenstierna, som redigerade och gav ut 'Den introducerade svenska adelns ättartal' åren 1925-1936

hade flera anlinjer bakåt till Värmland. En beskrivning om bakgrunden till detta stora verk. - 'Värmlands Släktforskarförening 25 år'. Lars Gunnar Sander ger en resumé till årets jubileum.

Nya medlemmar

juli - dec. 2008

Andersson, Kent	Topasgatan 9, 421 48 V. Frölunda	031-476342
Andersson, Kurt	Wahlbergsgatan 1, 416 72 Göteborg	073-6809941
von Brömssen, Lars	Landbovägen 2 C, 421 66 V. Frölunda	031-281325
Drott, Inger	Kransen 2 A, 416 72 Göteborg	031-034198
Fellerud, Mide	Studiegången 19, 416 81 Göteborg	
Fredberg, Bertil	Västergatan 29, 413 13 Göteborg	031-417071
Fyhr, Anita	Virvelvindsgatan 6, 417 02 Göteborg	031-237337
Gunnarsson, Margareta o. Tommy	Seglaregatan 17, 414 57 Göteborg	
Goksör, Lars Åke	Violblommegatan 7, 426 68 V. Frölunda	031-296890
Hagberg, Birgitta	Trastvägen 22, 448 35 Floda	0302-35990
Hallström, Peter	Norra Breviksvägen 32, 421 67 V. Frölunda	031-682363
Hansson, Jan	Timgatan 8, 415 08 Göteborg	031-469956
Hector, Britt	Nilssonsberg 7, 6 tr. 411 43 Göteborg	031-991928
Janson, Ivar	Eneliden 13, 433 64 Sävedalen	031-266456
Johansson, Birgitta	Timotejgatan 7, 118 59 Stockholm	
Kärrqvist, Christina	Gibraltargatan 14, 411 32 Göteborg	031-181298
Lindau, Marianne	Violinvägen 19, 435 44 Mölnlycke	031-882439
Lindbom, Birgit o. Björn	Lindegårdsvägen 25, 433 30 Partille	
Lundberg, Ann	Tunnlandsgatan 5, 421 38 V. Frölunda	
Persson, Evy o. Sven U.	Försvarsgatan 1 A, 426 76 V. Frölunda	
Pettersson, Ingegerd	Dramatikgatan 13, 422 44 Hisings Backa	031-225017
Qvist, Lars	Rangeltorpsgatan 37, 412 69 Göteborg	
Setterborg, Hans	Antenngatan 49 A, 421 33 V. Frölunda	070-721275
Sundvall-Steffen, Gunilla	Brännhögsvägen 3, 435 35 Mölnlycke	031-3381638
Wærme, Helen	Nordostpassagen 55, 413 11 Göteborg	031-148776
Östling, Stig	Gröna gatan 67, 414 54 Göteborg	031-241059

VÄLKOMNA ! Vid årsskiftet var vi 497 medlemmar i GRS.

Forska med GRS datorer - på Erik Dahlbergsgatan

Sveriges dödbok nr 4: 1947-2006

Kullgrens stamträd

Göteborgs Gustavi Domkyrka 1669-71

EMIBAS 2005

Emigranten Populär 2006

Historiska stadskartor

41 Handskrifter 1339-1926

Smeder i Värmland och Dalsland

Kyrkobokshistorik

DVD Häradsekonomiska kartor

DVD Begravda i Sverige

DVD Släkthistoriskt Forum 1982-2006 samt Genealogisk Ungdom 1977-1981

DVD Göteborgs Industrikalender 1850-1899

GENLINE - ANCESTRY - AD OnLine - SVAR

(ring och boka tid, max 1 tim.vid köbildning)

Skånska dragoner, husarer o. infanterister

Svenska ortnamn

Sveriges befolkn. 1890, 1900, 1970, 1980

Svenskt Biografiskt Lexikon A-Rettig

Register Släkt och Hävd 1950-1999

Kungsholmen, Stockholm

Klara församling, Stockholm

Söder-skivan, Södermalm, Stockholm

Gamla stan under 750 år, Stockholm

DVD Gamla stan, Stockholm

DVD Kungsholmen, Stockholm

Begravda i Sverige

Den nya CD-skivan med mer än 5.300.000 namn!

Skivan omfattar fem århundraden begravda samlade i en databas. Några är från 1500-talet, ett 60-tal från 1600-talet fram till huvuddelen av dem som begravts de senaste åren.

559 kyrkogårdsförvaltningar med 2.250 kyrkogårdar medverkar med sina register. Nära 500 kartbilder över kyrkogårdarna ingår.

CD-skivan kan inhandlas direkt hos GöteborgsRegionens Släktforskare på Erik Dahlbergsgatan 36 B i Göteborg under expeditionstid tisdag och torsdag kl. 10-14 eller vid föreningsmöten. Telefon 031-13 12 26.

Pris 595.- kr (medlemspris 495.- kr).

GöteborgsRegionens Släktforskare Bibliotek och Expedition

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg,

har öppet under våren t.o.m. torsd. den 14 maj 2009. Ordinarie tider är:

tisdagar kl 10.00 - 14.00

torsdagar kl 10.00 - 14.00 (då torsdagsgruppen har sin verksamhet)

samt 1 timma före varje föreningsmöte på Erik Dahlbergsgatan.

Torsdagarna den 9 och 30 april har vi stängt.

Tel. 031-13 12 26

E-post: g.r.s@telia.com

PlusGiro 24 23 85 -3

Hemsida:

www.genealogi.se/grs/